

Ενότητα 5^η

Ο ελληνισμός από τα μέσα του 18^{ου} αι. έως τις αρχές του 19^{ου} αι.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

- Οι Έλληνες διακρίνονται στο εμπόριο και στη ναυτιλία

Συγκυρίες που ευνόησαν τους Έλληνες πλοιοκτήτες:

- Η ρωσοτουρκική συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774), που επέτρεπε την ελεύθερη κίνηση των πλοίων με ρωσική σημαία στα Στενά του Βοσπόρου
- Οι ναπολεόντειοι πόλεμοι (1797-1815), που είχαν ως συνέπεια την περιορισμένη παρουσία αγγλικών και γαλλικών πλοίων στη Μεσόγειο.

Αποτελέσματα της ευνοϊκής συγκυρίας για τους Έλληνες:

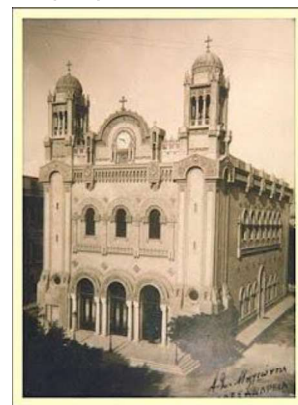
- Οι Έλληνες έλεγξαν σημαντικό μέρος του εμπορίου.
- Ελληνικές πόλεις αναπτύχθηκαν σε σημαντικά εμπορικά κέντρα (Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Σμύρνη, Χίος)
- Ενισχύθηκαν οι ελληνικές **παροικίες**
Παροικία= κοινότητα ομοεθνών που κατοικεί σε πόλη ξένης χώρας. Οι ελληνικές παροικίες άρχισαν να σχηματίζονται στην Ευρώπη από το 16^ο αιώνα, κατοικούνταν κυρίως από εμπόρους και υπήρξαν κέντρα οικονομικής και πνευματικής ανάπτυξης του ελληνισμού.

το πρώτο ελληνικό χρηματιστήριο
στη **Βιέννη**

Η ελληνική παροικία στη **Βενετία**

Εκκλησία στην ελληνική παροικία, στην
Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου

Τα ελληνικά αποτελούσαν τη γλώσσα με την οποία πραγματοποιούνταν οι εμπορικές συναλλαγές στη Βαλκανική χερσόνησο. Αυτό φανερώνει με τον πλέον ξεκάθαρο τρόπο την ολοκληρωτική κυριαρχία των Ελλήνων στο βαλκανικό εμπόριο, γεγονός μεγάλης οικονομικής και πολιτιστικής σημασίας για τον Ελληνισμό.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ	Εναντιώνεται στις ιδέες του Διαφωτισμού και στην επανάσταση Υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις κληρικών που υιοθετούν διαφωτιστικές αντιλήψεις και δραστηριοποιούνται εναντίον της οθωμανικής κυριαρχίας (Ευγένιος Βούλγαρης, Μεθόδιος Ανθρακίτης)
ΦΑΝΑΡΙΩΤΕΣ	Κατείχαν σημαντικές θέσεις και υψηλά αξιώματα της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Διορίζονταν ηγεμόνες στις Παραδουνάβιες ηγεμονίες
ΠΡΟΕΣΤΟΙ	Διοικούσαν τον υπόδουλο ελληνισμό, μάζευαν τους φόρους και τους απέδιδαν στους Τούρκους . Διέθεταν κάποια πολιτική επιρροή στους τοπικούς Τούρκους αξιωματούχους
ΕΜΠΟΡΟΙ/ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΔΕΣ	Πολύ καλή οικονομική κατάσταση, οπαδοί των ιδεών του Διαφωτισμού. Ιδρύουν σχολεία στις πατρίδες τους, τυπώνουν εφημερίδες, βιβλία, χορηγούν υποτροφίες
ΚΛΕΦΤΕΣ	Αγρότες που αναγκάζονται ή επιλέγουν να καταφύγουν στα βουνά. Για να ζήσουν κάνουν επιδρομές
ΑΡΜΑΤΟΛΟΙ	Ανήκαν σε ένοπλα σώματα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας για την τήρηση της τάξης. Συχνά κλέφτες γίνονταν αρματολοί και το αντίστροφο
ΑΓΡΟΤΕΣ	Η πλειοψηφία του πληθυσμού. Καλλιεργούσαν κτήματα ιδιωτικά ή κρατικά. Η ζωή τους ήταν δύσκολη και στερημένη
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΝΑΥΤΕΣ	Αυξανόταν όσο αναπτύσσονταν το εμπόριο και η ναυτιλία

Κινήματα εναντίον της οθωμανικής κυριαρχίας

- Το **1770** οργανώθηκε με ρωσική υποκίνηση επανάσταση, τα λεγόμενα «**ορλοφικά**», στην Πελοπόννησο, με επικεφαλής τους αδελφούς Ορλόφ
- Ο Λάμπρος Κατσώνης, απεσταλμένος και αυτός της Ρωσίας, προσπάθησε να οδηγήσει σε εξέγερση τους κατοίκους των νησιών του Αιγαίου.
- Οι Σουλιώτες συγκρούστηκαν με τον Αλή πασά των Ιωαννίνων από το **1789** έως το **1804**.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ (μέσα 18^{ου} αι.)

ΟΡΙΣΜΟΣ:

Κίνημα που επεδίωκε τη διάδοση διαφωτιστικών ιδεών μεταξύ των Ελλήνων· αποσκοπούσε στην ιδεολογική προετοιμασία του αγώνα για την ελευθερία.

Ο αυτοκράτωρ λέγεται είναι όλοι οι κάτοικοι του βασιλείου τούτου χωρίς εξαίρεσιν θρησκείας και διαλέκτου, Έλληνες, Βούλγαροι, Αλβανοί, Βλάχοι, Αρμένιοι, Τούρκοι και κάθε άλλον είδος γυναιάς.

(Οι Έλληνες) δέχονται όλους τους αδικημένους ξένους και όλους τους εξορισμένους από την πατρίδα των δι' αιτίαν της ελευθερίας.

Ρήγας Βελεστινλής
(Νέα Πολιτική Διοίκησης)

ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ:
Έμποροι και γενικότερα Έλληνες που ταξίδευαν στην Ευρώπη.

ΣΤΟΧΟΣ:
Η καλλιέργεια της ιδέας ότι η λογική μπορεί όχι μόνο να εξηγήσει τον κόσμο αλλά και να τον αλλάξει: η εκπαίδευση συνδέεται άμεσα με τον αγώνα για την ελευθερία.

ΤΟΠΟΙ ΔΙΑΔΟΣΗΣ:
Ελληνικές παροικίες
Κοσμοπολίτικα κέντρα (Σμύρνη, Ιωάννινα, Χίος κ.α.)

ΑΠΟΨΕΙΣ:
Οι Έλληνες υποστηρικτές του Διαφωτισμού:
α: θαύμαζαν τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό.
β: τον συνέδεαν με την ελευθερία.

Περίφημοι οπαδοί του Διαφωτισμού:

- **Ρήγας Φεραίος ή Βελεστινλής:** «Νέα Πολιτική Διοίκηση». Προέβλεπε τη δημιουργία μιας Ελληνικής Δημοκρατίας στην περιοχή των Βαλκανίων με ισονομία και ισοπολιτεία. Το έργο του Νέα Πολιτική Διοίκηση ήταν έντονα επηρεασμένο από τις ιδέες της γαλλικής επανάστασης. Πλήρωσε με τη ζωή του το όραμά του.
- **Αδαμάντιος Κοραής:** Θεωρούσε ότι οι Έλληνες για να κερδίσουν την ελευθερία τους έπρεπε να μορφωθούν.
- **Ανώνυμος Έλληνας:** Ένας ανώνυμος επηρεασμένος από το Ρήγα· στο έργο του «Ελληνική Νομαρχία», έντονα επηρεασμένο από τις απόψεις του εθνομάρτυρα, υποστηρίζει ότι οι Έλληνες πρέπει να αγωνιστούν μόνοι τους για την ελευθερία τους.

γ: πίστευαν ότι η εκπαίδευση πρέπει να θεμελιωθεί στις θετικές επιστήμες, ότι ως μέσο διάδοσης πρέπει να χρησιμοποιηθεί η λαϊκή γλώσσα, η εκπαίδευση πρέπει να υπηρετεί την προοπτική του αγώνα για ελευθερία.